

LEERLIJN
Spelling

“Je kunt taal op verschillende niveaus beschouwen. Die niveaus samen vormen ons taalsysteem. Zo kunnen we nadruk leggen op de klank de betekenis, de woordvorming, het zinsverband, het gebruik en de spelling. Bij taalbeschouwing bestuderen we dit taalsysteem. Kennis van ons taalsysteem is nodig om taalvaardig te worden.

Een onderdeel van taalbeschouwing is taalverzorging. Hierbij gaat het om kennis over spellingsregels, interpunctie en het gebruik van hoofdletters.” (bron: SLO ⓘ)

Beginsituatie bepalen
Ga bij de leerling na ...

- Kan de leerling lezen en spellen in de thuistaal of andere taal?
- Is de leerling bekend met een alfabetisch schrift en/of Latijns schrift?
- Wat zijn verschillen en overeenkomsten tussen de thuistaal en Nederlands in klanken en schrift?

Hoe gebruik ik de leerlijn Spelling?

Let op: toewerken naar de referentieniveaus

DLE

De DLE-cirkels bij de doelen zijn geen harde normen, maar handvatten om
bijpassende leerstof en toetsen te kiezen.

De leerling ...

Voorwaardelijke
doelen

- ... begrijpt dat er een relatie bestaat tussen grafemen en klanken in de thuistaal en/of het Nederlands
- ... kan een pen hanteren
- ... kan letters schrijven in blokletters en/of verbonden schrift

Minimum
doelen

- ... kan aangeboden klanken van het Nederlands herkennen en onderscheiden ⓘ ⓘ ⓘ ⓘ
- ... kan klanken in korte gesproken woorden in de juiste volgorde analyseren zoals t/a/s, b/oo/m, eventueel met ondersteuning (klappen, blokjes)
- ... kan letters koppelen aan aangeboden klanken van het Nederlands
- ... kan frequente woorden het type MKM met korte klank spellen zoals in pen en kin
- ... kan frequente woorden het type MKM met lange klank spellen zoals in boom en aap

Streefdoelen
alle leerlingen

- ... kan frequente woorden met medeklinker-clusters van het type MMKMM spellen zoals in krant en staart, eventueel met ondersteuning (geldt ook voor volgende doelen)
- ... kan frequente woorden met medeklinkerclusters van het type MMMKM en MKMMM medeklinkers spellen zoals in strik en dorst
- ... kan samenstellingen spellen zoals in klimrek en balpen
- ... kan woorden met sch(r)- spellen zoals in school en schrift
- ... kan woorden met -ng en -nk spellen zoals in ring en bank
- ... kan frequente woorden met -eer, -oor en -eur spellen, eventueel met hulp contrasterende woorden om verschillen in klanken te benadrukken zoals deur – dun en keer – kin (geldt ook voor volgende doel)
- ... kan frequente woorden met -aai, -ooi en -oei spellen
- ... kan frequente woorden met ei/ij spellen
- ... kan woorden met -d of -t aan het eind spellen, eventueel met geheugensteun

DLE
5

DLE
10

DLE
15

Extra
streefdoelen

- ... kan gesproken verkleinwoorden spellen die eindigen op -je, -tje en -pje
- ... kan woorden met -ch en -cht spellen
- ... kan woorden met -uw, -eeuw, -ieuw spellen
- ... kan woorden spellen die beginnen met een onbeklemtoonde lettergreep zoals begin en geluk
- ... kan woorden met open lettergrepen spellen zoals a-pen
- ... kan woorden met gesloten lettergrepen spellen zoals pen-nen
- ... kan samenstellingen met -eer/ -oor/ eur/ -aai/ -ooi/ -oei-/ -uw/ -eeuw/ -ieuw/ spellen zoals onweer, voordeur en rotzooi
- ... kan woorden spellen met -au /-ou-
- ... kan woorden spellen met betekenisvolle klankgroepen zoals bijv. voet-bal
- ... kan woorden spellen met niet betekenisvolle klankgroepen zoals bijv. por-tier
- ... kan woorden bestaande uit 2 klankgroepen spellen met een kop- of staartstuk be- /ge- / ver / -e- / -ig / -lijk enz.
- ... kan woorden waarbij je -ie- hoort, spellen met -i-, zoals bijv. gitaar
- ... kan woorden spellen die beginnen met 's, zoals bijv. 's morgens
- ... kan woorden waarbij je -s- hoort, spellen met een -c-, zoals bijv. cent
- ... kan meervoudsvormen spellen met 's, zoals bijv. auto's
- ... kan woorden waarbij je -tsie hoort, spellen met -tie, zoals bijv. politie
- ... kan woorden waarbij je -k- hoort, spellen met -c-, zoals bijv. cactus
- ... kan woorden waarbij je -ies hoort aan het eind van het woord, spellen met -isch, zoals bijv. logisch
- ... kan woorden waarbij je -ks- hoort, spellen met -x-, zoals bijv. taxi
- ... kan woorden waarbij je -sj- hoort aan het begin van het woord, spellen met ch-, zoals bijv. chef
- ... kan woorden spellen met -th-, zoals bijv. thermometer en bibliotheek
- ... kan Franse leenwoorden spellen met é, zoals bijv. café
- ... kan Franse leenwoorden spellen met -eau, zoals bijv. bureau
- ... kan Franse leenwoorden spellen met ou, zoals bijv. journaal
- ... kan woorden waarbij je -zju hoort, spellen met -ge, zoals bijv. garage
- ... kan woorden schrijven met een Griekse y, zoals bijv. gymnastiek
- ... kan woorden schrijven met een trema, zoals bijv. ruïne
- ... kan woorden spellen met -air, zoals bijv. militair
- ... kan een koppelteken gebruiken bij samenstellingen met een klinkerbotsing, zoals bijv. mee-eten
- ... kan een koppelteken gebruiken bij samenstellingen bij woorden die iets extra's zeggen, zoals niet-roker
- ... kan een koppelteken gebruiken bij aardrijkskundige namen, zoals Zuid-Holland
- ... kan een koppelteken gebruiken bij samenstellingen met een afkorting, zoals bijv. wc-papier
- ... kan Franse leenwoorden met -oir spellen, zoals bijv. trottoir
- ... kan samenstellingen met een tussen-en spellen, zoals bijv. paardenbloem
- ... kan samenstellingen met een tussen-e spellen, zoals bijv. zonneshijm
- ... kan meervoudsvormen van woorden die eindigen op -ee met een trema spellen, zoals bijv. ideeën
- ... kan meervoudsvormen van woorden die eindigen op een beklemtoonde-ie met een trema spellen, zoals bijv. melodieën en categorieën
- ... kan meervoudsvormen van woorden die eindigen op een onbeklemtoonde -ie met een trema spellen, zoals bijv. oliën en financiën
- ... kan woorden spellen met een Latijns voorvoegsel ad-, ab- of sub, zoals bijv. advertentie, absoluut en subjectief

DLE
50

